

Allsherjar- og menntamálanefnd Alþingis
Skrifstofa nefndasviðs
150 Reykjavík

Reykjavík, 16. febrúar 2022
Tilv.: 2202002

Efni: Umsögn Samkeppniseftirlitsins um frumvarp til laga um Ríkisútvarpið, fjölmiðil í almannabágu (viðskiptaboð), 170. mál.

1. Með tölvupósti dags. 1. febrúar 2022, veitti allsherjar- og menntamálanefnd Samkeppniseftirlitinu færi á að gefa umsögn um frumvarp um breytingu á lögum um Ríkisútvarpið, fjölmiðil í almannabágu, nr. 23/2013. Samkvæmt greinargerð frumvarpsins er meginmarkmið frumvarpsins að jafna samkeppnisstöðu einkarekinna fjölmiðla gagnvart ríkisreknu fjölmiðlafyrirtæki, og lagt til að taka Ríkisútvarpið út af samkeppnismarkaði auglýsinga í tveimur skrefum.
2. Í tilefni af frumvarpinu vill Samkeppniseftirlitið vekja athygli á því að það hefur á fyrri tíð fjallað um mikilvægi þess að endurskoða löggjöf um Ríkisútvarpið vegna þeirrar samkeppnislegu mismununar sem hún hefur skapað á markaði fyrir birtingu auglýsinga og fyrir kostun.
3. Með álit nr. 4/2008, *Samkeppnishömlur sem stafa af stöðu og háttsemi Ríkisútvarpsins á markaði fyrir sölu auglýsinga í ljósvakamiðlum*, fjallaði Samkeppniseftirlitið m.a. ítarlega um þá samkeppnislegu mismunun sem leiddi af þátttöku Ríkisútvarpsins á markaði fyrir birtingu auglýsinga og fyrir kostun í frjálsri samkeppni við aðra aðila, jafnframt því að hafa tekjur af skattfé til að inna af hendi skilgreinda þjónustu í almannabágu.¹ Í álitinu kom fram að ef fullur samkeppnislegur jöfnuður ætti að nást á auglýsingamarkaðnum, þyrfti Ríkisútvarpið að hverfa af honum í núverandi mynd. Til vara var þeim tilmælum beint til stjórnvalda að dregið yrði verulega úr umsvifum Ríkisútvarpsins á auglýsingamarkaði og settar yrðu skýrar reglur sem takmarka þá starfsemi þess.
4. Hefur þessum tilmælum verið fylgt eftir með umsögnum Samkeppniseftirlitsins til Alþingis og ráðuneytis á liðnum árum. Í þeim erindum hefur Samkeppniseftirlitið eftir því sem tilefni hefur þótt til reifað mál sem tekin hafa verið til skoðunar og varða málefni á fjölmiðlamarkaði á undanförunum árum, m.a. að því er varðar stöðu Ríkisútvarpsins á fjölmiðlamarkaði og samruna fjölmiðlafyrirtækja.² Þá veitti Samkeppniseftirlitið nefnd ráðherra um rekstrarumhverfi fjölmiðla upplýsingar um stöðu samkeppni á fjölmiðlamarkaði og yfirlit yfir verkefni eftirlitsins á þessu sviði, með bréfi dags. 20. mars 2017.

¹ Álit nr. 4/2008 er aðgengilegt hér: https://www.samkeppni.is/media/alit-2008/alit4_2008_samkeppnishomlur_sem_stafa_af_stodu_og_hattsemi_rikisutvarpsins_a_markadi_fyrir_solu_auglysinga_i_ljosvakamidlum.pdf.

² Sjá t.a.m. eldri umsagnir frá 2019: <https://www.samkeppni.is/media/almennar-myndir/umsogn.pdf>, 2020: <https://www.samkeppni.is/media/umsagnir-2020/Umsogn-SE-um-frumvarp-til-laga-um-fjolmidla-13-januar-2020.pdf> og 2021: <https://www.samkeppni.is/media/almennar-myndir/Umsogn-2-2021.pdf>.

5. Við endurskoðun á löggjöf er varðar Ríkisútvarpið og þátttöku þess á auglýsingamarkaði þarf að meta samkeppnisleg áhrif slíkra breytinga á samkeppni á fjölmiðlamarkaði, sem og áhrif breytinga á auglýsendur og aðstæður þeirra til að koma vöru sinni og þjónustu á framfæri. Einnig þarf að hafa í huga breytta neysluhegðun og örar tæknibreytingar sem leitt hafa til samdráttar í auglýsingasölu, ekki síst hjá hinum hefðbundnu einkareknu fjölmiðlum. Þá er brýnt að taka til skoðunar áhrif mögulegra breytinga á fjölræði og fjölbreytni í fjölmiðlun í skilningi fjölmiðlalaga.
6. Með hliðsjón af framangreindu ítrekar Samkeppniseftirlitið fyrri tilmæli um þátttaka Ríkisútvarpsins á auglýsingamarkaði verði tekin til skoðunar.

Virðingarfyllst,

Samkeppniseftirlitið